

Sygn. akt III AUa 485/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek
Sędziowie:	SSA Alicja Podlewska SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2017 r. w Gdańsku

sprawy M. J.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji M. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 stycznia 2017 r., sygn. akt V U 585/16

oddala apelację.

SSA Alicja Podlewska SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak

Sygn. akt III AUa 485/17

UZASADNIENIE

Ubezpieczona M. J. wniosła odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 27.06.2016 r., odmawiającej prawa do emerytury rolniczej. Ubezpieczona zaskarżyła decyzję w całości oraz domagała się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez ponowne ustalenie emerytury rolniczej określonej decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 12.05.2006 r. wyłącznie na podstawie okresów pracy w gospodarstwie rolnym. Nadto domagała się zasądzenia od pozwanej na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych podnosząc, że fakt nauki w szkole i konieczność codziennego dojazdu na zajęcia lekcyjne uniemożliwiały ubezpieczonej pracę na

gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze co najmniej połowy wymiaru czasu pracy. Zaskarżoną decyzją organ rentowy uwzględnił jedynie okresy pracy na gospodarstwie rolnym rodziców wykonywane podczas wakacji tj. okresy 01.07.1967 r. do 31.08.1967 r., 01.07.1968 r. do 31.08.1968 r. i od 01.07.1969 r. do 31.08.1969 r.

Organ rentowy nie uwzględnił również okresu pracy we własnym gospodarstwie rolnym w okresie od 01.01.1989 r. do 31.12.1989 r., gdyż z karty ewidencyjnej ubezpieczonej wynika, że w okresie od 01.01.1989 r. do 31.12.1989 r. ubezpieczona pracowała zawodowo – w jednostce gospodarki uspołecznionej i miała przerwę w ubezpieczeniu rolniczym.

Wyrokiem z dnia 31.01.2017 roku Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie oraz zasądził od ubezpieczonej M. J. na rzecz organu rentowego kwotę 360 zł tytułem kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Ubezpieczona M. J., urodzona (...), w dniu 19.05.2016 r. złożyła w organie rentowym wnioski o przeliczenie świadczenia z uwzględnieniem okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 06.11.1966 r. do 31.08.1969 r. oraz na własnym gospodarstwie rolnym w okresie od 01.01.1989 r. do 31.12.1989 r.

Ubezpieczona od 06.04.2006 r. uprawniona jest do emerytury rolniczej.

Do wysokości świadczenia rolniczy organ rentowy przyjął okresy ubezpieczenia społecznego :

- od 1.X.1969 do 31 VII 1973

- od 1 VIII 1973 do 15 X 1981

- od 16 X 1981 do 31 VII 1984 po 1,5% emerytury podstawowej za każdy rok

Oraz ubezpieczenia społecznego rolników; od 14 VII 1981 do 31 XII 1988 i od 1 I 1990 do 30 VI 2006 r. po 1% emerytury podstawowej za każdy rok.

Ubezpieczona ma prawo do emerytury z ZUS od 7 stycznia 2011 roku, wypłata tego świadczenia została zawieszona.

Gospodarstwo rodziców ubezpieczonej było położone we wsi S.. Miało powierzchnię 10,2 ha. Rodzice ubezpieczonej pracowali w tym gospodarstwie, ubezpieczona miała czworo rodzeństwa.

W 1966 r. ubezpieczona mieszkała z rodzicami i trójką rodzeństwa. Starszego rodzeństwa już w domu nie było. Ziemia była obsiana zbożem, ziemniakami, a rodzice hodowali 4 świnie, 4 krowy, drób około 50 sztuk, był również koń.

W okresie od 01.09.1966 r. ubezpieczona uczęszczała do Liceum Medycznego w S.. Codziennie dojeżdżała do szkoły.

W okresie zimowym sporadycznie mieszkała na stacji w S.. Zajęcia w szkole trwały od 8 do 13-14 tej. Po powrocie ze szkoły M. J. zajmowała się obrządkiem krów i trzody. W ostatniej klasie - miała zajęcia praktyczne w oddziałach szpitalnych. Uczestniczyła w dyżurach, sporadycznie nocowała w S..

Od 1984 r. ubezpieczona zakończyła pracę zawodową jako pielęgniarka w Wojewódzkim Szpitalu (...) w S. i zajmowała się pracą w gospodarstwie rolnym swoim i męża.

14.08.1981 r. wraz z mężem nabyła gospodarstwo rolne, w 1989 r. miało ono powierzchnię około 15 ha. Ziemia głównie była obsiana zbożem i ziemniakami. W tym okresie małżonkowie J. rozpoczęli hodowlę trzody chlewnej, której mieli około 90 sztuk.

W gospodarstwie pracowali razem z dziećmi. Ubezpieczona pracowała przy inwentarzu, sadiła ziemniaki, obsługiwała kombajn do kopania ziemniaków.

Ubezpieczona nigdy nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej.

Ubezpieczona posiada przerwę w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w okresie od 01.01.1989 r. do 31.12.1989 r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 27.06.2016 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej M. J. przeliczenia emerytury z uwzględnieniem okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców i we własnym gospodarstwie rolnym.

Sąd Okręgowy wskazał, iż stosownie do treści art. 19 ust. 2 tej ustawy, emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną, podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat oraz zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Zaś wedle art. 20 tej ustawy, do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się m.in. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.

Zgodnie z art. 20 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r., poz. 277) do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Przepis ten do okresów ubezpieczenia rolniczego zalicza trzy rodzaje okresów. Pierwszy z nich (art. 20 ust. 1 pkt 1) odnosi się do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990, przy czym ustawa w art. 6 pkt 14 dodatkowo definiuje takie okresy stanowiąc, że chodzi tylko o takie okresy, za które opłacono przewidziane w odpowiednich przepisach składki na to ubezpieczenie, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek.

Zatem wskazane okresy są doliczane tylko w przypadku opłacania składek. W stosunku do skarżącej sporny okres od 01.01.1989 r. do 31.12.1989 r. mógłby być zatem doliczony tylko pod warunkiem opłacenia składki na ubezpieczenie rolnicze. Druga kategoria okresów (art. 20 ust. 1 pkt 2), dotyczy prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.

W tym wypadku ustawodawca wyraźnie, w odróżnieniu od pkt 1, nie przewidział warunku w postaci opłacania w tym czasie składek.

W ocenie Sądu Okręgowego materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania przed organem rentowym oraz przed Sądem nie daje podstaw do uwzględnienia okresu pracy na gospodarstwie rolnym rodziców od 06.11.1966 r. do 31.08.1969 r. z wyjątkiem okresów wakacji, które zostały już zaliczone przez organ rentowy.

Dla uwzględnienia pracy w gospodarstwie rolnym do stażu ubezpieczeniowego w oparciu o art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, kładzie się nacisk na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie, co nie musi nawet oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Tym kryteriom zazwyczaj odpowiada praca domownika rolnika, który świadczy określone prace stale (codziennie) w wymiarze nie mniejszym niż połowa etatu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00, OSNPUSiSP 2003 r. Nr 7, poz. 186 i powołane tam orzecznictwo). Zauważyć należy, że okres pracy w gospodarstwie rolnym dziecka-domownika nie jest okresem pracy sensu stricto, tym bardziej że chodzi o pracę osób po 16 roku życia.

Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu postępowania dowodowego uznał, że ubezpieczona w spornym okresie wykonywała pracę w gospodarstwie rolnym rodziców, jednakże sporadycznie, ponieważ w tym samym czasie uczyła się w Liceum Medycznym w S., codziennie dojeżdżała do szkoły autobusem, a w okresie zimowym sporadycznie mieszkała na stacji. Nadto w ostatniej klasie miała zajęcia praktyczne w oddziałach szpitalnych, uczestniczyła w dyżurach i wtedy nocowała w S..

Nie można zdaniem sądu uznać, że spornym okresie ubezpieczona była przynajmniej w gotowości do podejmowania pracy rolniczej, skoro musiała poświęcać czas nie tylko na dojazdy do szkoły, udział w praktykach ale i na codzienną naukę umożliwiającą uzyskanie promocji do kolejnej klasy. Nie zmienia takiej oceny okoliczność pomocy świadczonej rodzicom przez M. J.

Art. 20 ust. 1 pkt 1) obowiązującej obecnie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników odnosi się również do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990, przy czym ustawa w art. 6 pkt 14 dodatkowo definiuje takie okresy stanowiąc, że chodzi tylko o takie okresy, za które opłacono przewidziane w odpowiednich przepisach składki na to ubezpieczenie, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek. Zatem wskazane okresy są doliczane tylko w przypadku opłacania składek.

Kolejny sporny okres pracy ubezpieczonej jako rolnika na gospodarstwie rolnym, tj. od 01.01.1989 r. do 31.12.1989 r. nie może zostać uwzględniony, albowiem w tym okresie nie była opłacona składka na ubezpieczenie społeczne rolników.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że brak jest informacji o opłaceniu składek przez ubezpieczoną w spornym okresie i przyczyn jej braku.

W karcie ewidencyjnej wymiaru i poboru składek na ubezpieczenie społeczne rolników znajdującej się w zasobach Urzędu Gminy w S. brak jest adnotacji dotyczącej opłaty składek za 1989 rok za M. J., a w tym okresie nie była ona zwolniona z obowiązku ich opłacania, co więcej składki na ubezpieczenie społeczne jej męża za ten okres zostały opłacone. W karcie tej znajduje się adnotacja o zatrudnieniu ubezpieczonej w jednostce gospodarki uspołecznionej (jgu).

Słuchani w toku procesu świadkowie, mąż oraz sąsiedzi zeznali, iż M. J. w tym okresie z całą pewnością pracowała w gospodarstwie rolnym. Okoliczność ta nie ma jednak znaczenia, skoro składki na ubezpieczenie społeczne rolników za ten okres nie zostały przez nią opłacone.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie ubezpieczonej, o czym orzekł w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono w pkt II wyroku w oparciu o art. 98, 99 i 108 § 1 k.p.c. tj. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Zasądzona kwota to wynagrodzenie pełnomocnika procesowego ubezpieczonego w osobie radcy prawnego. Tytułem wynagrodzenia zasądzono stawkę minimalną w wysokości 360 zł wynikającą z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (j.t. Dz. U. z 2015.1804).

Apelację od wyroku wywiodła ubezpieczona M. J., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając Sądowi I instancji:

1/ naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik postępowania, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c., polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów poprzez dokonanie jednostronnych ustaleń wyłącznie w oparciu o kartę ewidencyjną ubezpieczonej znajdującą się w aktach KRUS, pominięcie części zeznań świadka Z. J. oraz wyjaśnień skarżącej, skutkujące ustaleniem, iż za sporny okres, tj. rok 1989, za skarżącą nie zostały odprowadzone składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne,

2/ sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na ustaleniu, iż za sporny okres, tj. rok 1989, za skarżącą nie zostały odprowadzone składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne.

Podnosząc powyższe apelująca wniosła o:

1/ zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zobowiązanie Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego do ponownego ustalenia emerytury rolniczej M. J., określonej decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 12 maja 2006r. wyłącznie na podstawie okresów pracy w gospodarstwie rolnym, z uwzględnieniem okresu od 01 stycznia do 31 grudnia 1989 roku,

2/ dopuszczenie dowodów z:

a/ dokumentów:

- umowy darowizny z dnia 06.04.2006 r. objętej aktem notarialnym Rep. A (...) - na okoliczność, iż w dniu przekazania przez małżonków J. gospodarstwa rolnego córce A. W. nie było wpisów w dziale III i IV księgi wieczystej prowadzonej dla tego gospodarstwa i tym samym na okoliczność, iż na dzień przekazania gospodarstwa organ rentowy nie prowadził wobec małżonków J. egzekucji składek na ubezpieczenie społeczne rolników, które uwidoczniłyby w dziale III księgi wieczystej ani nie wpisał w dziale

IV hipoteki przymusowej z tego tytułu;

- wydruku z działu III i IV odpisu zupełnego księgi wieczystej nr (...) prowadzonej dla gospodarstwa rolnego małżonków J. - na okoliczność, iż w księdze wieczystej gospodarstwa w dziale III i IV nigdy nie figurowały wpisy dotyczące prowadzenia egzekucji z gospodarstwa z jakiegokolwiek tytułu oraz nie były wpisane żadne hipoteki;

- pisma ZUS w S. z dnia 09.06.2015r. - na okoliczność, iż M. J. w okresie od stycznia do grudnia 1989 roku nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu w zus z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej;

b/ uzupełniających zeznań świadka Z. J. - na okoliczność podlegania przez M. J. w okresie 01.01-31.12.1989 r. ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz na okoliczność opłacenia przez M. J. za ten okres składek na ubezpieczenie społeczne rolników;

c/ uzupełniającego przesłuchania stron, z ograniczeniem do przesłuchania ubezpieczonej M. J. - na okoliczność podlegania przez M. J. w okresie 01.01-31.12.1989 r. ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz na okoliczność opłacenia przez M. J. za ten okres składek na ubezpieczenie społeczne rolników;

3/ zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania przed Sądem I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżąca podniosła, że 1989 r. ubezpieczenie społeczne rolników było obowiązkowe i pociągało za sobą obowiązek opłacania składki z tego tytułu. M. J. - będąc współwłaścicielką gospodarstwa rolnego i nie posiadając innego tytułu do ubezpieczenia (np. pracowniczego) - nie mogła zatem dokonać wyboru czy będzie podlegać ubezpieczeniu rolniczemu, czy też nie. Dodatkowo, do 31 grudnia 1988r. istniał obowiązek tzw. podwójnego ubezpieczenia, tzn. obowiązek podlegania ubezpieczeniu rolniczemu nawet wówczas, gdy rolnik podlegał także ubezpieczeniu pracowniczemu.

W spornym roku 1989 obowiązek prowadzenia ewidencji okresów ubezpieczenia oraz opłacania składek na FUSR obarczał naczelnika gminy, w tym przypadku Naczelnika Gminy S.. Dokumentacja związana z opłacaniem składek z tytułu współprowadzenia gospodarstwa rolnego przez M. J. - oprócz kwestionowanej przez skarżącą, z powodu zawartych w niej nieprawdziwych informacji, karty ewidencyjnej - nie zachowała się i tym samym nie została przez zobowiązane organy administracji gminnej przekazana do KRUS. Ubezpieczona nie może ponosić ryzyka wynikającego z zaniedbań organów, na których zaniechanie (nieprzekazanie do KRUS pełnej dokumentacji

gospodarstwa rolnego małżonków J.) nie miała wpływu, a które miały obowiązek prowadzenia dokumentacji z zakresu ubezpieczeń społecznych rolników oraz jej przekazania do właściwej jednostki organizacyjnej rolniczego organu rentowego.

Apelująca podkreśliła, iż z pisma ZUS wystawionego 09.06.2015r. wynika, iż skarżąca nie podlegała w spornym okresie ubezpieczeniu w ZUS z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Z kolei z umowy darowizny gospodarstwa rolnego z dnia 06.04.2006r. wynika, że w dniu przekazania gospodarstwa córce brak było w księdze wieczystej wpisów w dziale III i IV, co oznacza, że organ rentowy nie prowadził wobec małżonków J. egzekucji za jakikolwiek okres z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników ani nie wpisał z tego tytułu hipoteki przymusowej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszej sprawy była wysokość emerytury rolniczej ubezpieczonej M. J..

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Na etapie postępowania apelacyjnego spór stron sprowadzał się jedynie do tego, czy emerytura wnioskodawczyni winna zostać przeliczona z uwzględnieniem okresu pracy na własnym gospodarstwie rolnym od 01.01.1989 r. do 31.12.1989 r.

Na wstępie wyjaśnienia wymaga, iż Sąd II instancji oddalił jako spóźnione wnioski dowodowe o uzupełniające przesłuchanie świadka Z. J. i przesłuchanie w charakterze strony M. J.. Zgodnie z bowiem z treścią art. 381 k.p.c., sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Przepis ten wyraża dążenie do przedstawiania przez strony całości materiału dowodowego na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego. Przesłankami dopuszczenia nowych dowodów dopiero na etapie postępowania drugoinstancyjnego są niemożność powołania ich w postępowaniu pierwszoinstancyjnym bądź też wyniknięcie potrzeby powołania ich dopiero w drugiej instancji. Skarżąca nie wykazała zaś zaistnienia którejkolwiek z tych przesłanek. W orzecznictwie podkreśla się natomiast, iż strona nie może skutecznie żądać prowadzenia postępowania przed sądem II instancji na całkowicie nowe okoliczności, które nie były przedmiotem oceny nie tylko w postępowaniu odwoławczym, ale także w postępowaniu administracyjnym i to tylko dlatego, że spodziewała się korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia przez sąd pierwszej instancji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 1997 r., II CKN 446/97, OSNC 1998 Nr 4, poz. 67; z dnia 15 czerwca 2000 r., II CKN 1007/98, LEX nr 533117; z dnia 28 listopada 2000 r., IV CKN 168/00, LEX nr 548755; z dnia 10 lipca 2003 r., I CKN 503/01, LEX nr 121700; z dnia 30 września 2009 r., V CSK 250/09, LEX nr 529732).

Przechodząc do meritum sprawy, przypomnieć należy, iż zgodnie z treścią art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r., poz. 277), do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się m.in. okresy: podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990.

Art. 6 pkt 14 powyższej ustawy stanowi zaś, iż okresami podlegania określonemu ubezpieczeniu społecznemu są tylko takie okresy, za które opłacono przewidziane w odpowiednich przepisach składki na to ubezpieczenie, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek.

Jak wynika z powyższych przepisów, warunkiem uwzględnienia wnioskodawczyni okresu pracy na własnym gospodarstwie rolnym od 01.01.1989 r. do 31.12.1989 r. nie jest prowadzenie przez skarżącą gospodarstwa rolnego, ale opłacenie przez nią składek na ubezpieczenie rolne za ten okres. Jak zaś trafnie ustalił Sąd I instancji, wnioskodawczyni nie wykazała, aby opłaciła składki w spornym okresie.

Przede wszystkim w karcie ewidencyjnej wymiaru i poboru składek na ubezpieczenia społeczne rolników brak jest adnotacji o opłaceniu składek przez M. J. za 1989 rok. Widnieje tam natomiast informacja o zatrudnieniu wnioskodawczyni w jednostce gospodarki uspołecznionej.

Wyjaśnić zaś należy, iż zgodnie z treścią art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, ubezpieczeniu rolnemu nie podlegają m.in. osoby będące pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo objęte innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym.

Rację ma wprawdzie skarżąca, iż dopiero art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym zniesiono obowiązek ubezpieczenia osób będących pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru, z mocą od 1 stycznia 1989 r. Niemniej jednak fakt ten nie dowodzi tego, iż wnioskodawczyni opłaciła składki na ubezpieczenie społeczne rolników za jakiegokolwiek miesiąc 1989 r. Wobec zniesienia tego obowiązku, niewątpliwie żaden organ nie egzekwowałby od niej składek.

Podkreślenia także wymaga, iż w aktach ubezpieczeniowych wnioskodawczyni nie znajduje się jakiegokolwiek dokument potwierdzający opłacenie przez nią składek za 1989 r. Także z pisma zastępcy wójta gminy S. (k. 61 akt ubezpieczeniowych) wynika, iż w archiwum urzędu brak jest dokumentów dotyczących opłacania składek na Fundusz Emerytalny Rolników za okres od 01.01.1989 r. do 31.12.1989 r.

Nie jest zasadnym argument, iż wnioskodawczyni nie może ponosić konsekwencji zaniedbań organu (naczelnika gminy), który nie przekazał do KRUS pełnej dokumentacji gospodarstwa rolnego. Z całokształtu okoliczności wynika bowiem, iż informacja o opłaceniu składek za 1989 rok nie została przekazana do KRUSu, gdyż składki te rzeczywiście nie zostały przez skarżącą opłacone.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, z całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wyprowadzić można logiczny wniosek, iż skoro jak wskazuje adnotacja w karcie ewidencyjnej wymiaru i poboru składek na ubezpieczenie społeczne rolników, wnioskodawczyni w 1989 roku była zatrudniona w jednostce gospodarki uspołecznionej, to zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin nie podlegała ona obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników i stąd też naczelnik gminy S. nie przekazał do KRUSu informacji o opłaceniu przez nią składek za ten rok.

W świetle powyższego, logicznym także jest, iż skoro nie podlegała ona w tym okresie ubezpieczeniu społecznemu rolników, to w działach III i IV księgi wieczystej nieruchomości należącej do małżonków J. brak jest adnotacji o egzekucji za jakiegokolwiek okres bądź też o wpisie hipoteki przymusowej.

Pismo ZUS z 09.06.2015 r. dotyczy zaś niepodlegania ubezpieczeniom w spornym okresie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, a więc pozostaje bez związku z przesłanką określoną w art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin.

Uznając zatem apelację wnioskodawczyni za niezasadną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

SSA Grażyna Czyżak SSA Daria Stanek SSA Alicja Podlewska